

Sygn. akt IV Ka 1254/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Lidia Haj (spr.)

Sędziowie: SSO Ireneusz Bieniek

SSO Krzysztof Chodak

Protokolant: prot. Marta Kruk

przy udziale Bogusława Machyni Prokuratora Prokuratury Rejonowej del. do Prokuratury Okręgowej,

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2014 roku, sprawy

R. P.

oskarżonego o przestępstwo z art. 35 ust. 1 Ustawy z dnia 21.08.1997r. "O ochronie zwierząt" Dz.U. z 2003r. poz. 106, poz. 1002 z późn. zm.)

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego,

od wyroku Sądu Rejonowego w Olkuszu z dnia 21 czerwca 2013r. sygn. akt II K 36/11,

zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Olkuszu do ponownego rozpoznania.

SSO Ireneusz Bieniek SSO Lidia Haj SSO Krzysztof Chodak

Sygn. akt IV Ka 1254/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydział IV Karny Odwoławczy

z dnia 10 kwietnia 2014 r.

R. P. oskarżony został o to, że w okresie od 18 czerwca 2006 r. do 30 maja 2009 r. w O. woj. (...), prowadząc działalność gospodarczą w postaci Schroniska (...), znęcał się nad zwierzętami w szczególności poprzez transport rannych zwierząt powodując ich zbędne cierpienie i stres oraz utrzymywanie zwierząt w nieludzkich warunkach bytowych, w klatkach o nieutwardzonym gruncie z nadmierną ilością zwierząt, nie izolowanie zwierząt zdrowych od chorych, przetrzymywanie wspólnie zwierząt różnej płci, jak również nie zapewnienie im właściwej i dostatecznej ilości pożywienia,

tj. o czyn z art. 35 ust.1 Ustawy z dnia 21.08.1997 r. „O ochronie zwierząt” (Dz. U. z 2003 r. poz. 106, poz. 1002 z późn. zmianami).

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2013 r. sygn. akt II K 36/11

Sąd Rejonowy w Olkuszu orzekł w sprawie następująco:

1. na mocy art. 66 § 1 kk oraz art. 67 § 1 kk warunkowo umarza postępowanie karne wobec R. P. o to, że w okresie od 18 czerwca 2006 roku do dnia 30 maja 2009 roku w O. woj. (...) prowadząc działalność gospodarczą w postaci Schroniska (...) znechał się nad zwierzętami w ten sposób, że nie zapewnił zwierzętom systematycznej i terminowej opieki weterynaryjnej oraz utrzymywał zwierzęta w niewłaściwych warunkach bytowania poprzez utrzymywanie psów chorych, rannych razem ze zwierzętami zdrowymi tj. o czyn stanowiący przestępstwo z art. 35 ust.1 ustawy z dnia 21.08.1997 r. "o ochronie zwierząt" (j. t. Dz. U. z 2003 r., Nr 106, poz. 1002 z późn. zm.) na okres próby wynoszący 2 (dwa) lata;

2. na mocy art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt 7 kk orzeka wobec oskarżonego środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 2.000,00 (dwa tysiące) złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;

3. na zasadzie art. 629 kpk w zw. z art. 627 kpk zasądza od oskarżonego R. P. na rzecz oskarżyciela posiłkowego Fundacji (...) w K. kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu poniesionych przez oskarżyciela wydatków z racji ustanowienia w sprawie pełnomocnika z wyboru;

4. na zasadzie 629 w zw. z art. 627 kpk oraz art. 7 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jedn. Dz. U. z 1983 r., nr 49, poz. 223 ze zmianami) zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 643,90 (sześćset czterdzieści trzy 90/100) złote, w tym kwotę 100 (sto) złotych tytułem opłaty.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego - Fundacji (...).

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych Sądu, mający istotny wpływ na treść orzeczenia, a polegający na przyjęciu w oparciu o zebrany materiał dowodowy, iż brak jest dowodów na to, że oskarżony przetrzymywał zwierzęta w złych warunkach bytowych, w klatkach o nieutwardzonym gruncie, z nadmierną ilością zwierząt, bez segregacji zwierząt agresywnych oraz ze względu na pleć, co w efekcie doprowadziło do zmiany opisu czynu oraz polegający na przyjęciu, iż stopień winy i społecznej szkodliwości czynu nie jest znaczny, co w efekcie doprowadziło do warunkowego umorzenia postępowania.

W związku z tymi zarzutami, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego czynu i wymierzenie oskarżonemu stosownych kar zasadniczych, orzeczenie w stosunku do oskarżonego środków karnych w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z opieką nad zwierzętami oraz podania wyroku do publicznej wiadomości lub uchylene wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I Instancji.

Sąd Odwoławczy zważył, co następuje;

Wniesiona w sprawie apelacja o tyle na uwzględnienie zasługiwała, że wywołując kontrolę instancyjną zaskarżonego wyroku, skutkowałą koniecznością jego uchylenia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Jeżeli chodzi o wniosek apelacji o skazanie oskarżonego przez Sąd odwoławczy, to abstrahując od faktu, że zebrany dotąd materiał dowodowy nie jest jednoznaczny i nie zezwala na tak stanowcze orzekanie, to w sytuacji gdy w zaskarżonym wyroku warunkowo umorzono względem oskarżonego postępowanie karne o ustalone przez Sąd Rejonowy w sentencji wyroku przestępstwo, w świetle art.454§1 kpk był on prawnie niedopuszczalny i z tego powodu nie mógł on zostać uwzględniony.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku i jego uzasadnienia prowadzi do wniosku, że pomimo jego obszerności Sąd Rejonowy nie dokonał w nim, w sposób poddający się kontroli odwoławczej jednoznacznej rekonstrukcji stanu faktycznego sprawy, w tym ustalenia warunków bytowania, w całym objętym zarzutem aktu oskarżenia okresie

czasu, zwierząt znajdujących się w tym czasie w schronisku prowadzonym przez oskarżonego, zwłaszcza w kontekście konkretnych okoliczności zarzucanych w akcie oskarżenia a potem przyjętych ostatecznie w sentencji zaskarżonego wyroku.

Powyższe uniemożliwia należyte zweryfikowanie jak faktycznie wyglądała w okresie od 18 czerwca 2006 roku do 30 maja 2009 roku sytuacja zwierząt w schronisku, pod względem stworzonych zwierzętom faktycznych warunków do przechowywania ich tam. Nie ustalono jak w okresie zarzutu kształtowała się ogólna powierzchnia schroniska, jaka była liczba, konstrukcja bud, podłoża na którym przebywały psy oraz organizacja pomieszczeń do przechowania zwierząt. Nie zrekonstruowano też w kontekście tych okoliczności, z uwzględnieniem liczby zwierząt w poszczególnych latach, warunków bytowania zwierząt i ich kondycji fizycznej. Nie analizowano warunków bytowania zwierząt w aspekcie liczebności zwierząt w kontekście powierzchni schroniska, powierzchni do zapewnienia im schronienia przed zimmem, opadami atmosferycznymi, dostępu do wody i żywności.

Objęte zarzutem aktu oskarżenia a potem ostatecznie ustalone i opisane w sentencji zaskarżonego wyroku okoliczności nie znajdują przełożenia w ustaleniach stanu faktycznego, bądź to w pozytywnym wymiarze w sensie ich niezaimstnienia albo w sensie negatywnym tj. ich zaistnienia. W szczególności, Sąd Rejonowy ustalając w wyroku, że oskarżony w okresie objętym wyrzeczeniem zawartym w sentencji wyroku nie zapewnił zwierzętom systematycznej i terminowej opieki weterynaryjnej, jak też utrzymywał zwierzęta w niewłaściwych warunkach bytowania przez utrzymywanie psów chorych, rannych ze zdrowymi, nie dokonał rekonstrukcji tej sytuacji na przestrzeni konkretnego ujętego w wyroku okresu czasu zachowania się oskarżonego.

Kontrola odwoławcza zwraca uwagę, że brak konkretnych i jednoznacznych ustaleń, korelujących z sentencją wyroku, jak w poszczególnych latach objętych wyrokiem, w związku z tym wyglądała kondycja zdrowotna zwierząt w okresie objętym sentencją wyroku, na jakie choroby zwierzęta chorowały, jak i czy w ogóle w poszczególnych latach były leczone a jeżeli nie, to czy przynosiło to lub przynajmniej mogło przynosić zwierzętom cierpienie fizyczne (i) lub psychiczne.

Należy podkreślić, że w procesie karnym obowiązuje zasada domniemania niewinności oskarżonego, w konsekwencji warunkiem jej przełamania jest nie budzące wątpliwości ustalenie i wykazanie na podstawie swobodnie ocenionych dowodów, że podsądny dopuścił się zarzucanego mu czynu. Od obowiązku tego Sąd nie jest zwolniony także w sytuacji ferowania orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania, wszak przesłanką materialną opisaną w art. 66§1 kk do zastosowania tej instytucji jest stwierdzenie przez Sąd orzekający, że okoliczności zarzucanego oskarżonemu przestępstwa nie budzą żadnych wątpliwości, stopień winy i społecznej szkodliwości nie są znaczne.

Opis stanu faktycznego zawarty w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, sprowadza się do obszernego, acz bardzo ogólnego opisu przez jakie podmioty, prowadzone przez oskarżonego schronisko w poszczególnych latach 2006 do 2009, było kontrolowane i jakie były ich wyniki, z uwypukleniem, że różne podmioty prowadzące w tych latach i to dość częste kontrole, nie dopatrywały się jakichś szczególnych uchybień po stronie oskarżonego, poza mankamentami raczej o charakterze organizacyjnym zaplecza schroniska oraz w dokumentacji schroniska, ze wskazaniem, że nie stwierdzono w czasie takich kontroli katastrofalnej sytuacji zwierząt, złego ich traktowania przez oskarżonego.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w zakresie ustaleń stanu faktycznego oraz oceny dowodów znajdują się wprost stwierdzenia wskazujące na to, że kontrole schroniska przez podmioty instytucjonalne nie tyle nie stwierdziły złego traktowania przez oskarżonego zwierząt, co wręcz odnotowywano dobry stan zwierząt, zadowalające warunki ich bytowania a nawet leczenia. Ustalono także, że oskarżony na bieżąco starał się stosować do zaleceń pokontrolnych.

W części opisującej rekonstrukcję stanu faktycznego sprawy, w aspekcie zachowania objętego w sentencji wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne przeciwko oskarżonemu o znęcanie nad zwierzętami pod postacią niezapewnienia im w okresie od 18 czerwca 2006 do 30 maja 2009 roku m.in. opieki weterynaryjnej, znajdują się stwierdzenia zdające się wskazywać na okoliczności wręcz przeciwnie.

I tak, w części wstępnej uzasadnienia wyroku Sąd a quo ogólnie ustalił z odwołaniem się do opinii biegłego z zakresu weterynarii, że w początkowym okresie działania schroniska zastrzeżenia budziły warunki weterynaryjno –zootecniczne schroniska, które mimo zatrudnienia weterynarza nie zapewniało należytych standardów leczenia w schronisku, wobec braku magazynu leków, środków dezynfekcji i pomieszczenia do zabiegów chirurgicznych. Następnie Sąd a quo ustalił, że w marcu 2007 roku stan zwierząt w schronisku nie budził zastrzeżeń, były w dobrej kondycji, kilka psów było w leczeniu, które było prowadzone prawidłowo.(k.2 uzasadnienia wyroku).W dalszej części ustaleń faktycznych także nie ma opisu zdarzeń wskazujących na niezapewnienie zwierzętom opieki lekarskiej ani skutków tej sytuacji dla ich zdrowia. Wręcz przeciwnie, Sąd odwołując się do wyników sukcesywnie prowadzonych w latach 2006 do 2007 r. i w 2008 roku kontroli różnych podmiotów instytucjonalnych stwierdza, że nie ujawniły one złego traktowania zwierząt, stan weterynaryjny których nie budził zastrzeżeń(vide str.4 -6 uzasadnienia wyroku).Sąd Rejonowy ustalił, że nawet niezapowiedziane kontrole (...)u nie ujawniły większych nieprawidłowości czy przejawów drastycznych sytuacji związanych z warunkami bytowania zwierząt. W wywodach poświęconych ocenie dowodów Sąd a quo stwierdził, iż duża liczba kontroli, ich wieloaspektowość oraz wyprowadzone wnioski końcowe powadzą do zasadniczo jednoznacznych konstatacji, iż nie można mówić o złym traktowaniu zwierząt w schronisku prowadzonym przez oskarżonego (np str.14 15,18,19 uzasadnienia wyroku)

Pewien fragment ustaleń stanu faktycznego , za podstawę którego Sąd a quo powołał zeznania świadków K. R., I. S., J. R., E. G., M. K., J. K. oraz dokumentację leczenia zwierząt k.42-63, nie zawierając wskazania ram czasowych, bardzo ogólnie opisuje zły stan bytowania zwierząt z racji przepełnienia, braku dostępu psów do bud czy zadaszenia, dostępu do wody i jedzenia, przebywania zwierząt w błocie, nieizolowania chorych oraz zdrowych zwierząt. Powyższe ustalenie pozostające w opozycji do ustaleń Sądu odnośnie warunków bytowania zwierząt w kontekście wyników instytucjonalnych kontroli schroniska, nie zostało następnie rozważone w kontekście ewentualnej realizacji przez oskarżonego zniechania się nad zwierzętami, w kontekście uregulowania art.6 ust.2 pkt 10 i art.4 pkt 15 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt.

Ustalenia o dobrym traktowaniu zwierząt w schronisku prowadzonym przez oskarżonego w okresie prowadzonych kontroli, staraniach oskarżonego stosowania się do zaleceń, nie przystają do treści wyroku, gdzie przypisano oskarżonemu zniechanie się nad zwierzętami w opisanej tu postaci przez cały okres od 18 czerwca 2006 roku do 30 maja 2009 roku.

Sąd Rejonowy nie poczynił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych korelujących z postacią ujętego w sentencji wyroku, zachowania się oskarżonego w aspekcie istoty i postaci przestępstwa o które warunkowo umorzył przeciwko oskarżonemu postępowanie karne.

Nawet we fragmencie opisu stanu faktycznego bazującego na zeznaniach K. R., I. S., J. R., E. G., M. K., J. K. oraz dokumentacji leczenia zwierząt k.42-63, Sąd a quo nie opisał czy zachodziły podstawy do zapewnienia zwierzętom opieki weterynarza i jakie były ewentualne skutki zaniechania jej zorganizowania przez oskarżonego. Z zeznań ww świadków wynikało, że w czasie ich wizyt w schronisku w okresie od grudnia 2008 do stycznia 2009 r. stwierdzili złe warunki bytowania zwierząt oraz ujawnili chore zwierzęta, które zabrali niezwłocznie do weterynarza, do akt dostarczyli dokumentację leczenia takich zwierząt, zeznawali też, że stan psów był ciężki a wiele ze zwierząt zabranych przez nich z tego schroniska, mimo pomocy weterynarza nie przeżyło. Dokumentacja weterynaryjna zalegająca w aktach sprawy k.42-63 zawiera opis stanu zdrowia takich zwierząt. Wynikające stąd fakty nie znalazły jednak przełożenia na ustalenia stanu faktycznego, jakkolwiek z uzasadnienia wyroku wynika, że Sąd oparł się na tej dokumentacji.

Sąd a quo nie dokonał w kontekście tego materiału dowodowego ani innego konkretnej rekonstrukcji stanu faktycznego, co do braku takiej opieki i wpływu tego na stan zdrowia zwierząt i wywołania u nich cierpienia. Stwierdzić należy, że problem zapewnienia chorym zwierzętom pomocy weterynarza nie zamyka się tylko w kwestii należytej organizacji systemu opieki weterynaryjnej na terenie schroniska, ale też do obowiązku oskarżonego jako ich opiekuna

do dostarczenia zwierząt do weterynarza lub sprowadzenia go do nich do schroniska, skoro samo schronisko opieki organizacyjnie nie zapewniało, aby ulżyć chorym zwierzętom w cierpieniu.

Ogólnikowość ustaleń faktycznych, sprzeczności w ustaleniach oraz ustaleń z sentencją wyroku nie pozwala na zweryfikowanie podstaw wyroku i przyjęcia przez Sąd, że w całym okresie objętym wyrokiem opieki weterynarza oskarżony zwierzętom nie zapewnił i skutkiem tego były ich cierpienia z powodu nie leczonych chorób. Wyżej wskazani świadkowie oraz przedłożona do akt dokumentacja lekarska leczonych z ich inicjatywy zwierząt odebranych ze schroniska wskazywała wręcz na drastyczne skutki nie zapewnienia zwierzętom opieki medycznej. Mimo obszerności uzasadnienia zaskarżonego wyroku powody rozstrzygnięcia Sądu a quo są nieznanymi a miejscami nawet sprzeczne z sentencją wyroku, skoro w ustaleniach stanu faktycznego stwierdza się, że przeprowadzane kontrole nie stwierdzały złego traktowania zwierząt przez oskarżonego, przeprowadzone w 2008 roku kontrole zastały posegregowane zwierzęta wg rasy, płci, wieku a ich stan weterynaryjny nie budził zastrzeżeń (npk.6 uzasadnienia) a oskarżony ten starał się na bieżąco zastosować do zaleceń pokontrolnych a jednocześnie w sentencji wyroku przyjmuje się, że w tym samym okresie oskarżony znęcał się nad zwierzętami nie zapewniając im opieki weterynaryjnej oraz przyjmuje się, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim wymaganym do skazania z art. 35 ust.1 ustawy o ochronie zwierząt.

Brak jednocześnie rozważań odnośnie oceny strony podmiotowej zachowania się oskarżonego w kontekście jednoznacznych fragmentami ustaleń, że zwierzęta w schronisku nie były źle traktowane a oskarżony poddawał schronisko licznym kontrolom i starał się do zaleceń pokontrolnych stosować.

Konfrontacja stanu faktycznego sprawy gdzie opisano generalnie pozytywne wyniki kontroli schroniska prowadzonego przez oskarżonego i bardzo ogólnikowo odmienne od tych kontroli spostrzeżenia wolontariuszy, z treścią wyroku prowadzi do wniosku że zachodzi między nimi sprzeczność.

Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku, jego konfrontacja z treścią wyroku i zachodzące wyżej wskazane sprzeczności, nakazują przyjąć, że Sąd a quo posiadał uzasadnione wątpliwości co do kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego w ramach postawionego mu zarzutu i wydał orzeczenie mimo ich istnienia.

Źródłem tego stanu rzeczy jest przeprowadzenie postępowania dowodowego nie ukierunkowanego na weryfikację konkretnych okoliczności objętych aktem oskarżenia.

W art.6 ust.2 ustawy o ochronie zwierząt zawarto definicję znęcania się nad zwierzętami w sposób dwustopniowy. Najpierw wskazano bowiem, że znęcanie to zadawanie lub świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpienia zwierzęciu a następnie w 19 punktach podano, na czym w szczególności polega znęcanie się nad zwierzętami. Wykaz ten ma charakter otwarty, co oznacza, że za znęcanie się nad zwierzętami może być uznane każde zadawanie lub dopuszczenie do zadawania im bólu lub cierpienia, nawet gdy w grę wchodzi zachowanie nie wymienione wprost w którymś z ww punktów. Jeżeli zachowanie sprawcy wyczerpuje zachowanie wprost wskazane w jednym z punktów art. 6 ust.2 cyt.ustawy, Sąd nie musi ustalać czy wywołano ono ból lub cierpienie u zwierzęcia, gdyż sama ustawa wskazując takie zachowanie, jako przykład znęcania problem ten przesądza. Oznacza to, że w sytuacji gdy mamy do czynienia z zachowaniem nie wymienionymi wprost w wyliczeniu art.6 ust.2 ustawy o ochronie zwierząt, Sąd ma obowiązek te okoliczności ustalić i ocenić.

Ustalone przez Sąd a quo w sentencji zaskarżonego wyroku zachowanie się oskarżonego nie jest wyliczone w art. 6 ust2 ustawy o ochronie zwierząt, stąd Sąd miał obowiązek poczynić w tym kierunku stosowane ustalenia faktyczne, w tym odnośnie stanu zdrowia zwierząt i dokonać oceny czy zachowanie oskarżonego wypełniło znamiona przedmiotowe znęcania się. Ocena podmiotowa zachowania się oskarżonego jest pobieżna, nie odnosi się do ustaleń Sądu o dobrym traktowaniu zwierząt, o czynieniu przez oskarżonego starań w kierunku realizacji zaleceń kontroli.

Stwierdzenie powyższych okoliczności, zwłaszcza sprzeczności w uzasadnieniu wyroku i pomiędzy nim a wyrokiem uniemożliwia należyłą weryfikację stanowiska Sądu a quo, rzeczowe odniesienie do zarzutów apelacji oraz wypowiedzanie się w kwestii oceny stopnia winy oraz stopnia społecznej szkodliwości zachowania się oskarżonego.

Mając powyższe okoliczności na uwadze zaskarżony wyrok należało uchylić i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy należy dokonać wnikliwej weryfikacji zarzucanego oskarżonemu czynu, w zakresie objętych zarzutem okoliczności, z uwzględnieniem powodów uchylenia dotąd wydanego orzeczenia oraz zakresu zakwestionowanych w apelacji okoliczności faktycznych.

SSO Ireneusz Bieniek SSO Lidia Haj SSO Krzysztof Chodak